

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Лазоренка Сергія Анатолійовича
«Теорія і практика формування інформаційно-цифрової культури
майбутніх фахівців фізичної культури і спорту
в умовах змішаного навчання»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок
із галузевими науковими програмами

На сучасному етапі розвитку суспільства національна система професійної освіти зазнає докорінних змін, зокрема пов'язаних з підготовкою у ЗВО конкурентоздатних і творчих фахівців для сучасного ринку праці. Вища освіта покликана формувати фахівця, рівень підготовки якого має відповідати світовим і національним стандартам, вимогам сьогодення, коли українська освіта здійснюється в умовах дистанційного чи змішаного навчання. Модернізація освітньої сфери вимагає переосмислення й пошуку нових засобів навчання, які забезпечили б якість та ефективність цієї підготовки. З огляду на це професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту (ФКіС) набуває особливого значення, адже вона має реалізуватися в умовах нового інформаційного суспільства. Зазначене вимагає звернути особливу увагу на процес формування інформаційно-цифрової культури фахівців фізичної культури та спорту.

Відповідно до умов змішаного навчання у вищій школі розширюється і поглиблюється зміст професійної підготовки майбутнього фахівця ФКіС, урізноманітнюються форми і методи навчання, використовуються інноваційні інформаційні технології (ІТ) навчання. Тому формування інформаційно-цифрової культури фахівців фізичної культури та спорту потребує перегляду в умовах інформатизації освіти й традиційних засобів фізичного виховання.

У контексті зазначеного дисертація С. А. Лазоренка, що присвячена обґрунтуванню теорії і практики формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання сприяє узагальненню та екстраполяції позитивного історичного досвіду в умовах реформування системи вищої освіти.

Важливо відзначити, що означене дослідження здійснювалося у межах науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичної культури „Підвищення рівня здоров'я і фізичної підготовленості різних груп населення засобами фізичної культури” (номер державної реєстрації 0111U005736), «Теоретичні і методичні основи фізкультурної освіти різних груп населення» (номер державної реєстрації № 0116U000900) та кафедри інформатики «Використання інформаційних технологій в освіті» (номер державної реєстрації № 0111U005734), «Професійне становлення фахівця в умовах цифрового освітнього середовища» (номер державної реєстрації № 0120U100572) Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом, і в цілому не викликає сумнівів.

Про це свідчить аналіз тексту дисертації, автореферату та змісту публікацій автора. Дисертаційне дослідження має відповідну теоретико-методологічну основу (філософського, загальнонаукового та конкретно-наукового рівнів). Наукова робота ґрунтується на належній джерельній базі.

У списку використаних джерел 588 найменувань, з них 50 – іноземною мовою.

Представлені в дослідженні теоретичні та фактичні матеріали залучалися при розробленні навчально-методичного забезпечення процесу формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання. Зокрема, впроваджено: теоретико-методичний супровід, описаний у монографії «Інформаційно-цифрова культура та особливості її формування у фахівців фізичної культури і спорту»; навчально-методичні посібники і матеріали («Фізичне виховання студентів. Комплекси фізичних вправ для розвитку рухових здібностей», «Олімпійський спорт у запитаннях і відповідях», словник «Термінологія сучасних силових одноборств та спортивної боротьби» для студентів ЗВО спеціальності 017 Фізична культура і спорт); удосконалено навчальні плани підготовки фахівців ФКіС, де поглиблено зміст фахових, інформатичних і мовних дисциплін у напрямі опанування методів оброблення інформації та використання цифрових технологій загального й спеціалізованого спрямування, розроблено спецкурси з розвитку критичного мислення, опанування технологій цифрового здоров'я, укріплення гуманістичних цінностей фізичного виховання на засадах ретроспективи розвитку ФКіС («Розвиток інтелектуальних здібностей», «ІТ у фізкультурно-оздоровчій діяльності», «Цифрові технології у професійній діяльності фахівців ФКіС», «Технології цифрового здоров'я», «Історичні аспекти розвитку галузі ФКіС», «Ретроспектива олімпійських видів спорту»).

Результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Класичного приватного університету (довідка №38-16/19 від 12.09.2019 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка №546 від 08.02.2020 р.), Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка №01-13/630 від 02.12.2020 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка №1153-33/03 від 02.12.2020 р.), Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту (довідка №01.01-03/595 від 08.12.2020 р.), Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради (довідка №265 від 09.12.2020 р.), Національного університету «Запорізька політехніка» (довідка №348/11 від 12.02.2020 р.) та апробовано в різних установах галузі ФКіС, а саме: Асоціація спортивної боротьби України (довідка №138-01 від 20.12.2019 р.), Громадська організація відділення національного

олімпійського комітету України в Сумській області (довідка від 28.01.2020 р.), Громадська спілка «Асоціація вільної боротьби України» (довідка №11-10/ 48 від 08.10.2020 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у системі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту: у процесі викладання нормативних і варіативних дисциплін і спецкурсів професійного, мовного та інформатичного спрямування, розробленні освітніх програм, навчальних планів підготовки фахівців фізичної культури і спорту та інших спеціальностей, розробленні та вдосконаленні змісту освітніх компонентів освітньо-професійних і освітньо-наукових програм, у підготовці здобувачами вищої освіти кваліфікаційних робіт тощо.

Практичні напрацювання можуть знайти використання у процесі розроблення підручників і навчальних посібників, методичних матеріалів, що підтримують всі форми (очна, заочна, дистанційна) професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту та інших спеціальностей.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом

Заслуговує на увагу ретельна розробка структури дисертаційної роботи, яка зберігає логічну послідовність та комплексність викладення матеріалу як на рівні роботи в цілому, так і в межах кожного окремого розділу. Дисертаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі чітко визначено мету дослідження, його завдання, об'єкт і предмет, розкрито концепцію і теоретико-методологічні основи.

Теоретично вагомим, на нашу думку, є матеріал першого розділу роботи – **«Теоретичні основи формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту»**, в якому автором схарактеризовано стан розробленості проблеми формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС; розкрито сутність і структуру інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС; розроблено критерії і показники, на основі яких схарактеризовано рівні сформованості інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

За результатами узагальнення результатів наукових розвідок структурно-логічного аналізу категорії «інформаційно-цифрова культура майбутніх фахівців ФКіС» уможливив розроблення *критеріїв* (ціннісний, поведінковий, процедурний, когнітивний, вербально-емоційний, особистісний) і *показників* (ціннісні установки на використання ЦТ, мотивація, уміння використовувати ЦТ, уміння конструювати ЕОР, ІТ-обізнаність, фізкультурна освіченість, вербальний вплив, емоційний інтелект, здатність до самоосвіти, рефлексія), встановлено, на основі яких охарактеризовано три рівні (початковий, середній, високий) сформованості інформаційно-цифрової культури майбутнього фахівця ФКіС:

Початковий рівень сформованості інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС характеризується епізодичним інтересом та нестійкою мотивацією до застосування цифрових технологій у професійній діяльності, поверхневими знаннями основних фактів і понять у галузі цифрових технологій, наявністю фрагментарних умінь використовувати комп'ютерний інструментарій для виконання професійних завдань, епізодично вираженим умінням щодо опанування цифрових технологій і засобів, точкової сформованістю умінь застосовувати цифрові технології у процесі професійної комунікації, нерозвиненою здатністю до самоосвіти засобами цифрових технологій та рефлексії щодо їхнього застосування. Студентам з початковим рівнем притаманний епізодичний інтерес до розвитку фахових знань, мотиви не співвідносяться з власним потенціалом. Характерним є недостатній рівень умінь працювати з інформацією, у т.ч. фаховою, та неспроможність застосовувати їх на практиці. Через фрагментарний характер знань студент виконує завдання за зразком або алгоритмом, наданим викладачем, оцінює інформацію за зразком, але не вміє чітко формулювати мету при роботі з джерелом інформації. Прослідковується фрагментарне усвідомлення значущості цифрових технологій в особистісних цілях, відсутність самостійності в навчальній діяльності, слабкий рівень самоконтролю та корекції власної професійної діяльності.

У студентів-майбутніх фахівців ФКіС із *середнім* рівнем сформованості інформаційно-цифрової культури наявний відносно позитивний інтерес та виражена мотивація до застосування цифрових технологій у професійній діяльності, наявні незначні прогалини у знаннях з галузі цифрових технологій, сформованість базових умінь їх використовувати для досягнення професійних цілей та організації професійної комунікації, виражена здатність до професійної самоосвіти засобами ЦТ та рефлексії щодо їх застосування. Середній рівень характеризується емоційно-позитивним ставленням до поєднання цифрових технологій з професійною діяльністю, володінням знаннями з фахових дисциплін, впевненому їх використанні у межах практичної діяльності. Прослідковується активність у застосуванні цифрових технологій для вирішення навчальних і квазіпрофесійних завдань, інтерес до застосування цифрових технологій у професійній діяльності на підґрунті сформованих ціннісних орієнтацій та внутрішній потребі самостійного опанування різних програмних продуктів спеціалізованого призначення. Студенти здатні обмінюватися професійно значущою інформацією через соціальні сервіси, здійснювати фахову комунікацію, демонструвати здатність до саморозвитку й самооцінки власних можливостей.

Високий рівень сформованості інформаційно-цифрової культури характеризується наявністю позитивного інтересу та стійкої мотивації до застосування цифрових технологій у професійній діяльності, системними знаннями основних фактів і понять у фаховій галузі та галузі цифрових технологій, умінями успішно добирати, опановувати й використовувати цифрові технології і засоби для виконання професійних завдань, у т.ч. для організації професійної комунікації, здатністю до професійної самоосвіти засобами цифрових технологій та рефлексії щодо їх застосування. На цьому рівні майбутній фахівець ФКіС демонструє уміння створювати авторські

інформаційні продукти (дидактичні матеріали, презентації, електронні засоби навчального призначення тощо) для використання їх у професійній діяльності. Цифрові технології при цьому виступають не лише інструментом професійної діяльності, а й засобом професійного самовдосконалення. Студенти здатні успішно відбирати інформацію, автоматизовано опрацьовувати її та використовувати для особистісно-професійного розвитку. У них наявні вміння вести професійний діалог з використанням цифрових засобів, бачити потенційні проблеми упровадження цифрових технологій у професійну діяльність, здійснювати оцінку і самооцінку результатів роботи.

На підтримку й позитивну оцінку в рецензованій дисертації заслугове і другий розділ – **«Педагогічна система формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання»** – в якому обґрунтовано методологічні засади формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання, розроблено, теоретично обґрунтовано та змодельовано педагогічну систему формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання.

Обґрунтовано методологічні засади формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання вимагало уточнення дефініції «змішане навчання». Ретроспективний аналіз його появи засвідчив виникнення терміну в 90-х роках ХХ століття з появою мережі Інтернет та ототожнення між собою понять «змішане навчання» (blended learning), «гібридне навчання» (hybrid learning) та інших («technology-mediated instruction», «web-enhanced instruction», «mixed-mode instruction» тощо).

Обґрунтовано, що для формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС доцільною є неформальна освіта, яка передбачає поєднання гнучкості організаційних форм і орієнтування на конкретні потреби студентів з відсутністю встановленого регламенту (звітності) на результати й форму навчання (курси, гуртки, майстер-класи, фестивалі, відеоуроки, медіа-консультації, літні\зимові школи, тренінги, воркшопи, семінари, тематичні клуби, лекторії, наукові секції тощо).

На основі методу моделювання було розроблено й теоретично обґрунтовано педагогічну систему формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання (модель педагогічної системи формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання), яка базується на: науково-обґрунтованій системі цілей – цільова підсистема; методологічній основі формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання – методологічна підсистема; теоретичних і практичних засадах формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання – теоретико-практична підсистема; забезпеченні ефективних у практичній діяльності критеріїв сформованості інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС – критеріальна підсистема; сформованій базі показників для діагностики рівнів сформованості інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС – діагностична підсистема.

Результатом реалізації моделі є позитивна динаміка в рівнях сформованості складових інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС.

Цілісністю характеризується й третій розділ – **«Практичні засади формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання».**

Узагальнення наукових досліджень в галузі професійної освіти засвідчило важливість виділення різного роду умов для забезпечення ефективності підготовки фахівців. При цьому встановлено відсутність розвідок щодо формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС, а тому було розроблено низку важливих організаційних і педагогічних умов такого формування, а саме:

– *організаційна умова 1. Організація інформаційно-освітнього середовища для реалізації змішаного навчання.* Інформаційно-освітнє середовище (ІОС) ЗВО як спеціалізоване середовище для організації освітнього процесу має включати в себе не тільки навчальний матеріал для опанування курсів, а й засоби самостійної роботи з інформаційними джерелами та засоби е-комунікації суб'єктів освітнього процесу між собою;

– *організаційна умова 2. Організація квазіпрофесійної діяльності з використанням цифрових технологій (спеціалізовані програмні засоби, соціальні сервіси, засоби цифрового здоров'я тощо) для розвитку знань у сфері ФКіС та навичок е-комунікації.* Потреба в орієнтації на квазіпрофесійну діяльність майбутніх фахівців ФКіС зумовлена тим, що сьогодні при вивченні спортивних дисциплін використовуються: імітаційне моделювання умов професійної діяльності; діалогічне спілкування як необхідна умова розв'язання навчальних проблем, підготовки та прийняття узгоджених рішень; двоїстість квазіпрофесійної діяльності (діяльність, що виконується студентами, носить одночасно діловий та ігровий характер); інтереси, життєві установки, пов'язані з майбутньою професією;

– *організаційна умова 3. Організація постійної комунікації зі стейкхолдерами для усвідомлення потреби в саморозвитку.* Кожен заклад освіти прагне забезпечити такий рівень кваліфікації випускників, який би відповідав на очікування бізнесу. Тому надважливим є спілкування з усіма зацікавленими сторонами (стейкхолдерами): роботодавцями, спортсменами, викладачами фізичної культури, студентами. Взаємодія ЗВО зі стейкхолдерами дозволяє посилювати освітню і професійну мотивацію студентів, їх прагнення до саморозвитку та самовдосконалення;

– *педагогічна умова 1. Укріплення гуманістичних цінностей фізичного виховання на засадах ретроспективи розвитку ФКіС.* Сучасний спорт із усіма його різновидами все частіше розглядається як унікальне явище культури, здатне впливати на розвиток людини й суспільства та культурологічні засади якого базуються на історичних олімпійських традиціях;

– *педагогічна умова 2. Подолання психоемоційних бар'єрів до використання електронних освітніх ресурсів.* Упровадження змішаного навчання реалізується як цілеспрямовані зміни ідей, умов, змісту, засобів, методів і форм навчання, яким властива певна новизна і які часто не

сприймаються як ефективні, а тому нашоухуються на опір з боку викладачів і студентів. Психоемоційні бар'єри виникають через необхідність вийти за межі звичних способів розв'язання професійних завдань і використовуються для самозахисту, що обмежує освітній процес і вносить психологічний розлад, а також заважає творчому процесу, налаштованості на пізнання, осмислення, використання і творення нового;

– Педагогічна умова 3. Використання візуально-цифрового підходу у процесі вивчення фахових дисциплін. Сприйняття великої кількості інформації при візуальному її зчитуванні задає високий темп людському сприйняттю. Для галузі ФКіС візуалізація затребувана при цифровому моделюванні віртуальних тренувань з різних видів спорту, побудові цифрових 3D-моделей місцевості для уточнення особливостей організації і проведення спортивних заходів, накладання текстових повідомлень або ж коментарів на відеоматеріали тощо;

– Педагогічна умова 4. Стимулювання критичного мислення в роботі з інформаційними джерелами. Сучасне інформаційне суспільство характеризується не лише швидким розвитком цифрових технологій і засобів, а й експоненціальним збільшенням обсягів накопичених даних, які після опрацювання сприяють появі нових якісних змін у сприйнятті навколишнього світу та розширенні знань про нього. Такі тенденції обумовлюють потребу у вивченні механізмів швидкого опрацювання масивів даних людиною, а також методів їх опанування майбутнім фахівцем, у т.ч. галузі ФКіС, що неможливо без розвиненого критичного мислення. Мислення особистості, яка має навички роботи з інформаційними джерелами (пошук інформації, її аналіз, збирання, узагальнення, зіставлення, оцінка, переформатування тощо) вирізняється своєю організованістю, внутрішньою дисципліною, логічною строгістю.

У четвертому розділі **«Експериментальна перевірка ефективності педагогічної системи формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання»** – впроваджено та експериментально перевірено ефективність педагогічної системи формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання.

Дослідно-експериментальна робота, до якої протягом 2015-2020 років було залучено 610 студентів, 12 викладачів та 8 тренерів, проводилася в три етапи: констатувальний, формувальний, контрольний. На констатувальному етапі досліджено стан розробленості проблеми формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання: проведено теоретичний огляд нормативно-правової бази професійної підготовки майбутніх фахівців ФКіС; здійснено аналіз вітчизняної та закордонної навчально-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблем удосконалення їхньої професійної підготовки; визначено основні методологічні засади формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності.

Якісний аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив успішність дотримання наступних рекомендацій для формування

інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання:

1) у процесі професійної підготовки здійснювати оптимальне поєднання традиційних та дистанційних форм навчання через детальне планування лекцій, практичних (семінарських) занять і самостійної роботи студентів у межах чотирьох моделей змішаного навчання («Flex Model», «On-line Driver Model», «Face-to-Face Driver», «Rotation Model»);

2) у процесі вивчення інформатичних дисциплін здійснювати їх професійно орієнтовану модернізацію щодо обізнаності майбутніх фахівців ФКіС у сфері цифрових технологій, розвитку умінь їх використовувати, конструювати електронні ресурси для майбутньої професійної діяльності, формування навичок критичного аналізу, оцінки, порівняння інформації, стимулювання критичного мислення в роботі з інформаційними джерелами через включення відповідних практико орієнтованих завдань;

3) у процесі вивчення мовних дисциплін здійснювати їх професійно орієнтовану модернізацію у напрямі опанування специфічної термінології та формування навичок фахової комунікації, у т.ч. електронної, рекомендувати студентам вести словники фахових термінів;

4) впроваджувати спецкурси (зокрема, авторські «Історичні аспекти розвитку галузі ФКіС», «Ретроспектива олімпійських видів спорту», «ІТ у фізкультурно-оздоровчій діяльності», «Цифрові технології у професійній діяльності фахівців ФКіС», «Технології цифрового здоров'я») для розширення світогляду студентів і формування гуманістичних цінностей та підвищення мотивації використовувати ЦТ;

5) у процесі вивчення фахових дисциплін здійснювати організацію квазіпрофесійної діяльності з використанням цифрових технологій (спеціалізовані програмні засоби, соціальні сервіси, засоби цифрового здоров'я) та дотримуватися візуально-цифрового підходу в навчанні;

6) активно популяризувати неформальну освіту та самоосвіту через організацію постійної комунікації зі стейкхолдерами для усвідомлення потреби в саморозвитку, проводити науково-практичні конференції для студентської молоді.

Отже, результати статистичного аналізу підтвердили ефективність педагогічної системи формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС в умовах змішаного навчання.

Дискусійні положення та побажання щодо вдосконалення змісту дисертації

Позитивно оцінюючи отримані результати дослідження, їх наукову новизну та практичну значущість, необхідно відзначити дискусійні положення дисертації та окремі зауваження:

1. Недостатньо розкрито потенціал спеціалізованих цифрових засобів навчання, які варто використовувати для формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

2. За результатами прочитання рукопису залишається відкритим питання: чи буде інформаційно-освітнє середовище закладів вищої освіти при

традиційному навчанні відрізнитися від того, що використовується для змішаного навчання

3. Недостатньою є аргументація щодо вибору саме чотирьох із шести найбільш поширених моделей дистанційного навчання.

4. В авторефераті описано особливості навчання у експериментальних групах, проте не обґрунтовано їхню кількість – можна було досліджувати чотири за обраними чотирма моделями змішаного навчання.

Принагідно зазначаємо, що докторська дисертація – це велика творча робота, і автор має право подавати її до захисту й захищати в тому варіанті, який вважає завершеним і довершеним.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях

Основні теоретичні положення і висновки дослідження представлено в 47 публікаціях (із них 25 – одноосібні): 1 монографія, 21 стаття у наукових фахових виданнях України, з яких 8 індексується міжнародною наукометричною базою Index Copernicus, 3 статті у періодичних закордонних виданнях (2 індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science), 4 навчально-методичних посібники, 18 – матеріали апробаційного характеру.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. Інформація про головні ідеї, що виносяться на захист, подаються тут стисло, науково, дають повне уявлення про постановку проблеми та її розв'язання.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та наукове розв'язання проблеми формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання через теоретичне обґрунтування, моделювання та експериментальну перевірку відповідної педагогічної системи.

Експериментальне навчання засвідчило ефективність ідей дослідження й актуалізувало потенційно перспективні напрями подальших наукових розвідок, до яких відносимо: формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури в умовах неформальної \ інформальної освіти; розвиток такого виду культури на засадах різних методологічних підходів, серед яких відзначимо праксеологічний, аксіологічний, акмеологічний; розвиток інформаційно-цифрової культури майбутніх учителів фізичної культури у процесі вивчення інформатичних дисциплін, в умовах самонавчання \ виробничої практики; формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців інших спеціальностей; професійна підготовка вчителів до розвитку в учнів інформаційно-цифрової культури; професійна підготовка фахівців фізичної культури і спорту до використання технологій цифрового здоров'я у професійній діяльності. Залишається актуальним дослідження проблем, які стають на заваді успішному формуванню інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців та розробка рекомендацій для їх нівелювання.

Загальний висновок

Проведений аналіз дає підстави зробити загальний висновок, що за актуальністю, змістом, сукупністю отриманих результатів, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю, достовірністю та повнотою висвітлення їх у публікаціях дисертаційна робота «Теорія і практика формування інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах змішаного навчання», подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, є завершеним, цілісним дослідженням вагомої наукової проблеми, яке відповідає вимогам сформульованим у пп. 9, 10, 12, 13, 14 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р.), що дає підстави для присудження Лазоренку Сергія Анатольовича наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
ректор Харківського національного
педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Міністерства освіти і науки України

Ю.Д. Бойчук

